

Лідія КРУП'ЯК

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу, ЗУНУ

Ірина КРУП'ЯК

к.е.н., доцент, доцент кафедри ім. С. Юрія, ЗУНУ

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЇ

В умовах сучасних викликів важливим чинником підвищення конкурентоспроможності території є її інноваційний розвиток. Підвищення ефективності й результативності місцевих органів влади, посилення їх відповідальності за надання якісних послуг населенню залежить від інноваційного розвитку території, що зумовлює використання широкого спектру інноваційних методів, технологій та інструментів управління.

Інноваційний розвиток територій – це керована органами місцевого самоврядування діяльність із розв'язання суперечностей, що виникають унаслідок нових вимог місцевої спільноти до якості свого життя, на основі використання ними нових знань та ідей, з упровадженням передових наукових, технічних, організаційних, економічних, фінансових, екологічних та інших досягнень у комплексному поєднанні з нагромадженим досвідом, уперше застосовуваних на відповідній території та спрямованих на отримання територіальними спільнотами якісно нового, кращого рівня забезпечення потреб їхніх членів. Ключовим фактором інноваційного розвитку територій є нові знання, які використовує відповідна територіальна спільнота, що трансформуються в інноваційний продукт.

Імперативність інноваційного розвитку визначається новизною, складністю, інтенсивністю та небезпечністю глобальних трансформацій, що обумовлює доцільність використання управлінського інструментарію та його адаптацію до конкретної ситуації [1].

Важливим для забезпечення розвитку територій як соціально-економічних систем є застосування інноваційних форм і технологій

розвитку, а також методів та інструментів управління процесами запровадження їх, що отримані через продукування нових знань та вмінь унаслідок людської діяльності. Відтак, в контексті здійснення процесу управління територіальним розвитком місцеві органи влади застосовують різні методи: адміністративно-правові, комунікативні, економіко-фінансові, морально-психологічні, специфічні, притаманні певній функції управління.

Зазначимо, що зарубіжна практика пропонує широкий спектр інноваційних інструментів, підходів до управління, які можна використовувати в діяльності місцевих органів влади. Такими інноваціями є: бенчмаркінг – використання найкращого досвіду; врядування – управління без уряду; електронне урядування, яке охоплює такі складники: «уряд – урядові»; «уряд – громадянам»; «уряд – бізнесу»; збалансована система показників; концепція ощадливого управління; підприємницький уряд; реінжиніринг; управління за цілями; управління за результатами; управління проектами та ін.

Спектр інструментів, які використовуються в процесі управління територіальним розвитком є достатньо широким та їх можна класифікувати на такі групи: інституціональні, фінансові, функціональні. При цьому, кожна група представлена множиною інструментів, які використовуються при реалізації функцій управління [2]. Всі функції управління притаманні й процесу управління інноваційним розвитком територій. Кожна територіальна спільнота самостійно обирає свій напрям розвитку та використовує при його здійсненні різні форми, методи та інструменти.

Ми вважаємо, що в контексті розвитку територій характерними рисами інновації є використання нових форм, методів, технологій, впровадження нових видів продукції або послуг, що суттєво підвищують якість життя її мешканців, сприяють досягненню нового рівня розвитку населеного пункту, його соціальної, політичної, економічної чи будь-якої іншої активності, зменшення витрат на виробництво продукції і надання таких послуг. Без упровадження інновацій система не може

розвиватися належним чином, відповідаючи власним потребам та враховуючи вимоги часу. Інновації дають поштовх до досягнення нового, вищого рівня її розвитку, дозволяють задовольнити потреби мешканців на новому рівні, якіснішому й доступному та забезпечують його сталість та стрімкість. Разом з тим, в процесі розвитку територій отримання додаткового доходу чи доходу взагалі не може бути головною метою запровадження інновації, оскільки, насамперед, інноваційний процес повинен мати за мету задоволення потреб місцевої спільноти на новому, якіснішому рівні, що є основною рисою інноваційних процесів у соціально-економічних системах.

Інновації передбачають процес їх створення й упровадження, а результат упровадження є критерієм ефективності інновацій. При цьому, процес упровадження інновацій повинен мати можливість координації для забезпечення отримання ефекту або уникнення чи зменшення негативних наслідків від упровадження.

При організації процесів інноваційного розвитку застосовують інструменти, які, використовують оцінку інноваційного потенціалу відповідної території, нормативно-правові документи місцевого рівня, які розробляють відповідні органи влади (різні методики, порядки, положення тощо), організаційну структуру, ланки якої виконують певні управлінські функції, інфраструктуру, що обслуговує і забезпечує здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності, сприяння взаємодії науково-дослідних організацій, вищих навчальних закладів, фінансових установ, бізнес-структур. Водночас, традиційні методи і моделі управління спрямовані на вирішення типових задач, алгоритмів і стандартів та не передбачають сучасних інноваційних підходів в управлінні розвитком території. Відтак, в контексті управління інноваційним розвитком території пропонуємо вдосконалення наступних механізмів:

- нормативно-правового забезпечення інноваційного розвитку територій за допомогою надання права законодавчої ініціативи органам місцевого самоврядування для забезпечення швидкого реагування на потреби

- територіальних спільнот у процесі запровадження інновацій;
- організаційного забезпечення інноваційного розвитку територій шляхом створення при місцевих радах Координаційної ради з питань упровадження інновацій на відповідній території з визначенням її функцій та повноважень, а також механізму її взаємодії з місцевими органами публічного управління;
 - інформаційно-кадрового забезпечення процесів розвитку територій за допомогою застосування інноваційних форм використання кадрового потенціалу та інноваційних засобів навчання, що дозволить урахувати їх нагальні потреби в частині використання інформаційно-комунікативних технологій у процесі виконання ними службових обов'язків із надання територіальній спільноті відповідних послуг, спрямованих на задоволенні її потреб.

Таким чином, інновації в контексті розвитку територій є як передові наукові, технічні, організаційні, економічні, фінансові, екологічні та інші досягнення, що ґрунтуються на принципово нових знаннях та ідеях, у комплексному поєднанні з нагромадженим досвідом на відповідній території, або підтверджені позитивним досвідом інших територій, призначенням яких є забезпечення потреб територіальної спільноти на новому, більш якісному рівні, що відповідає її сучасним вимогам та дає поштовх до нового етапу її розвитку.

Список використаних джерел

1. Круп'як Л.Б., Круп'як І.Й. Фінансові аспекти управління інноваційним розвитком держави в сучасних умовах. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. Вид-во «Економічна думка», Випуск 27. Тернопіль: ЗУНУ, 2022, С.17-25.
2. Саламатов В. О., Масляк М. І. Проблеми впровадження інноваційних технологій в системі публічного управління *Право та державне управління*. 2020. № 3. С. 238-244.